ЯК ПЕТРУШЕВИЧ І КО. ПРАВИЛИ В ГАЛИЧИНІ І ЯК ЗАЙШЛИ ДО ДЕНІКІНА.

Промови і резолюції з віча українських робітників у Відни дня 21. грудня 1919 р.

Віденська "Боротьба" в своїм другім числі з дня 10. січня 1920 р. подає слідуюче докінчене промови С. Вітика на українськім робітничім вічу у Відни дня 21 грудня 1919 року (подано в скороченю):

До Камінця увійшов також і пан "диктатор" Петрушевич, який заняв палату епископа Пімена і тут, в Камінці улаштував ся він як цісар. Окружив свій будинок довкола жандармерією і частинами військ, на подвірю поставив скоростріли. Доступ до нього був неможливий, більше тяжкий як до намащеного царя.

В Камінці начав він нову комедію: тут стояв залогою відділ зелізничників під командою Сіяка. Петрушевич зажадав від наддніпрянського уряду видачі команданта Сіяка, як дезертира галицької армії і домагав ся розоруженя загону зелізничників. Коли наддніпрянський уряд сему опирав ся, стягнув Петрушевич в Камінець цілу бриґаду У. С. С., окружив Камінець військом та тяжкими гарматами і держав військо в обозі в Камінці. Окружив також казарми зелізничого загону і кождої хвилі належало дожидати братерської різні у самім Камінці. Така війна з Сіяком тревала цілий тиждень і ціла армія галицька стояла бездільна, бо Петрушевич вів війну з зелізничим загоном. Вкінци отаман Петлюра уступив і дав приказ, що зелізничий загін має вийти з Камінця і вирушити в поле. Петрушевич отже відніс побіду, яка у розумних людий зовесь прямо скандалом.

Так проминули дальші тижні, а галицька армія стояла на місци. За те, щоби армію одягнути, не дбав ніхто, не журив ся навіть і сам Петрушевич, для нього ціла думка була, як знищити Сіяка і, як усунути наддніпрянський уряд. Заосмотрене армії було полишене її самій, хотяй Україна сама є дуже богата і є де поживитись, Петрушевич держав цілу армію на тій частині Поділя, яка була як давний терен війни — зовсім пустою. Так проминуло 5 неділь. Галицька армія стояла безчинно, наколи повстанці зближались уже аж під Одесу. Тимчасом Денікін заняв Харківщину, заняв Одесу майже без бою і занимав без перешкоди ціле Лівобереже, а Петрушевич ждав в Камінці, коли уступить наддніпрянський уряд і держав великі залоги коло себе.

Але радість Киян перемінилась скоро в роспуку. Бо до Київа увійшли рівночасно Денікінці в числі 2.000 людий. З тими добровольцями робив Кравс на власну руку переговори. Він сам признав ся, що стрітив ся з ґенералом Бредовом і сей ґенерал заявив, що з Галичанами буде говорити, а Наддніпрянцями ні, бо — се банди. Ґенерал Кравс признав йому, що се правда, що Галичан нічого не вяже з військами Наддніпрянців. Ґенерал Кравс згодив ся відступити аж по Фастів, а **Київ залишити Денікінцям.** Про таку зраду не знав ані от. Сальський, ані Наддніпрянці. Зачудувало їх лишень, що **ґен. Кравс наказав вивісити російський фляг на будинку Думи міста Київа.** Коли отаман Сальський казав російський фляг зняти, почали київські добровольці стріляти. Рівночасно почали пальбу надходячі до Київа 2.000 з армії Денікіна. Між українськими військами повстала страшна паніка. Всі 12.000 українських військ, як галицьких так і наддніпрянських втікли з Київа, полишаючи його Денікінцям. Розмову ґен. Кравса з Бредовом передав телефонічно сам Петрушевич, який виїхав в день занятя Київа до Винниці — членови директорії Макаренкови.

Телефонічно заявив він також, що рівночасно висилає нову делеґацію до Денікіна, з отаманом галицької армії на чолі. Член директорії Макаренко зажадав від нього, щоби негайно повертав до Камінця. Делеґація Бубели виїхала справді до Київа і як зі звіту самого Бубели видно, **заявив ґенерал Бредов Бубелі, що він буде говорити з Галичанами, однак щоби Галичани не думали про якусь Україну, бо Денікін і його армія знає тільки "єдіну неделіму Россію".** До того, ще старшини денікінські побили кількох делеґатів з табору Бубели. **І отся пряма заява ґен. Бредова не відстрашила його далі ласитись до Денікіна.** Мушу додати, що **байкою є будьтоби самі старшини без відома Петрушевича допускались зради.** Вже сам поступок ґенерала Кравса, який передав телефонічно сейчас Петрушевич, далі висилка Бубели, систематичні статі в "Стрільци" видаванім через др. Назарука в Камінці за Денікіном, статя др. Костя Левицького в "Українськім Прапорі", яку передрукував Назарук в "Стрільци", приїзд Ерлього з листами від Панейка з Парижа до Петрушевича є остаточним свідоцтвом, що ся **зрада була укартована і з гори упляновна.** До того ще берегли на місці Петрушевича Голубович і Назарук, а для докладної контролі Петрушевича приїхали ще з Відня пп. Ев. Левицький, Бурачинський та Баран.

Зрада розвивалась далі, в повнім темпі.

Тяжко на одних зборах зясувати всі епізоди сеї ганебної зради. Богато з них звісні вже з ґазет і оповідань. Піднести лишень належить, що **галицька команда опорожнила для денікінців зі всіх сторін на кілька десять кільометрів фронт, та що вкінци маневрувала так, що галицька армія побачилась окруженою зі всіх сторін — частинами Денікіна.** Петрушевич і його кліка в Камінці голосили всюди, що **Україна не доросла до самостійности,** та що її ледви якась автономія належить ся. Плакав, що армія **не одягнена і голодна, коли тимчасом ріжні галицькі інтенданти і провіянтовці позабирали і цукор, і шкіру, і сукно, і замість з того убрати армію, пускали все на торг, а в Жмеринці мали накопичені величезні маси збіжа і муки, та не хотіли відступити ані пуда для десяток тисяч хорих по шпиталях.** Так морально і матеріяльно роздрапували отсі панове Україну, маючи на оці **віддати все Денікінови, а самим з повними карманами спасти ся бігством.** І справді, на пр. **Жмеринку заняло 50 денікінців, коли галицька залога числила 1.800 людий в Жмеринці, де нагромаджено було безчисленну скількість майна.**

Мимо сего, що Петрушевич знав докладно, що діеть ся, удавав на одній державній нараді, що погодив ся з Петлюрою і виїхав з ним та міністром Мазепою на нараду старшин до Жмеринки. Було се 8. падолиста 1919. Тут був Тарнавський і инші. Галицькі старшини представили так справу, що ситуація є безнадійна, а Петрушевич почав наново свою деклямацію, що Україна не доросла до самостійности, та про листи Панейка з Парижа і проче. **8 падолиста він (Петрушевич) і Тарнавський радили в Жмеринці, а 6 падолиста підписав був вже Тарнавський умову з Денікіном, в якій віддає цілу галицьку армію Денікінови, в якій годить ся, щоби вона била ся з большевиками, там, де Денікінови угодно і в якій забезпечує лишень безпечне місце для Петрушевича в Одесі.**

Так зрадницько поступав Петрушевич і ціла його зграя зглядом України, що **в цілій історії нема подібного приміру зради.** Зрада Ефіяльта є нічим зглядом тої страшної зради, яка обявила ся в сотках окремішних зрадницьких вчинків.

Вкінци звісним є в детайлях **його (Петрушевича) приказ до старшин в Камінці, що ціла армія разом з Диктатурою переходить до Денікіна** 16 падолиста 1919 р. на Дунаївці. Неодягнені козаки вийшли в ночи з Камінця в сторону Дунайовець, а диктатор Петрушевич зі своїми прихвостнями додав до соток случаїв зради України ще одну важну зраду, бо **втік під ослоною ночи з повними скринями гроший від своєї армії, за Дністер, на територію Румунії.**

Він зрадив остаточно і свою власну армію.

По своїй утечі через Румунію, Петрушевич і тут на наших очах "політикує" дальше. Скликає наради зґальванізованої ґрупи, "Національну Раду", усіх тих, що так мудро господарили в Галичині і "радить", має розуміти ся, радить **таємно. Торгує дальше шкірою українського селянина і робітника.** Відпираєть ся тепер усього, і своєї ганебної роботи, і зради з Денікіном, пише протести в "Українськім Прапорі", проти статуту для Галичини, проти зреченя ся паном Лівицьким Галичини на користь Поляків. А з другого боку **його висланник і довірник пан др. Панейко хвалить ся, що се він сам виготовив сей славний статут для Галичини, що се його заслуга, що він зробив се,** таке "велике" і "мудре" діло. А пан Мих. Неваківський, адвокат з Богородчан, такий самий **висланник і довірник пана Петрушевича у Варшаві, пише в одній із варшавських часописий, що Польща добре зробила, що заняла Галичину. Вона повинна забрати ще й Угорську Україну, бо сим диш зробить вона велике добро.** Се пишеть ся тоді, коли "Український Прапор", орґан пана Петрушевича, кричить про зраду Лівицького, дарма, що і сам пан Петрушевич не від сього, щоб не продавати українського селянина і робітника в Галичині, бо **вислав і висилає і свої "місії" до Варшави і рівночасно веде переговори з Денікінцями та українського вояка, полоненого в Італії, перепродує ворогам українського народа.**

Та досить вже сеї політики, сього торгованя селянською та робітничою шкірою. Сі пани так довго водили нас манівцями, зраджували всюди, що довше терпіти нам не сила. Завели вони український народ над пропасть і крайна пора, щоб народ сей вказав їм належне їм місце, щоб не дав собою торгувати. Ми не можемо терпіти довше вашої політики, як підлої вашої зради!

Сьвітлі Збори! Нинішне віче має бути тим протестом українського народа проти роботи сих запроданців, має бути тою тамою, яка припинить і знищить їх дальшу роботу. Нехай ніхто не думає, що справа наша вже пропала. Ні! Се час, коли робочий народ сам говорить за себе. Ті тисячні могили, розсіяні по всім усюдам нашої землі, могили борців за волю і права українського поневоленого робочого народу, не лишать ся без сліду. Дух свободи не вмер. І недалекий сей час, коли український селянин та робітник знова повстане, піднесе високо прапор революції і заговорить сам за себе! І горе тим всім, котрі своїми злочинними руками перешкаджають йому закріпити за собою здобутки революції, котрі шкодять йому у його святій справі!

Вкінци бесідник поставив звісні з попереднього числа резолюції, які зібрані приняли одноголосно.

Поворот українських полонених з Чехословаччини.

Місія Української Соціялістичної Радянської Републики по репатріяції в Чехословаччині оголошує, що всі горожани У.С.Р.Р. в Чехословаччини можуть вертати на Україну на кошт українського уряду. Ці стрільці і офіцири, які бороли ся з радянською владою, мають виповнити декларацію в якій зобовязують ся після повороту на Україну бути льояльними горожанами У.С.Р.Р. Військові старшини можуть під певними умовами бути приняті на службу до червоної армії.

ПОКЛИК ҐОРКОГО.

Поклик Максима Горкого до Анатоля Франса, Г. Гавптмана і инших.

Максим Горкий вислав до відомого французького соціялістичного письменника Анатоля Франса і Блажка Ібанеса слідуючий поклик:

"До всіх чесних людий!

Незвичайна посуха постигла родючі поля полудневo-східної Росії. Се нещастє грозить голодовою смертю міліонам людий. Я пригадую, що російський нарід є вичерпаний світовою і горожанською війною. Для краю Толстого, Достоєвського, Менделеєва, Мусоргського і инших великих людий наступають тяжкі дні.

Смію надіяти ся, що культурні люди. Европи і Америки зрозуміють траґізм положеня російського народа і окажуть йому негайну поміч. Єсли ідеї людства, значіне котрих так сильно захитано проклятою війною і жорстокостю побідників в відношеню до побіджених, можуть і повинні бути привернені, то нещастє, що навістило тепер Росію, дає людству можливість доказати житєспосібність своєї ідеї.

Я уважаю, що в ділі помочі російському народови повинні з особливим захопленем принимати участь якраз ті люди, котрі в часі ганебної війни занимались натровлюванем людий друг на друга і сіяли ворожнечу, яка знищила благородний вплив тих прегарних людий. Ті люди, котрі з чувством терпіня і болю дивлять ся на конвульсії страдаючого світа, простять мені гіркість моїх слів.

Я звертаюсь до всіх чесних людий з просьбою помочи потребуючому російському народови, голодуючому населеню навіщених посухою областий поживою і медикаментами".

Поклик такого самого змісту вислав Горкий телеграфічно також до проживаючого в Берліні німецького письменника Ґ. Гавптмана.

Відповідь Гавптмана Горкому.

Ґ. Гавптман вислав до Максима Горкого відповідь слідуючого змісту на його поклик ратувати голодуючих в Совітській Росії:

"Цілий культурний світ почув Ваш поклик о допомогу для голодуючого населеня Росії. Ваша увага, що почуте гуманности серед людий ослабло в наслідок сієї війни і мира, який більш на війну похожий вповні оправдане. Війна викликала небувалі конфлікти та здаєть ся, що ціле людство засуджене на смерть в наслідок сих противенств та взаїмної тровлі. Але не падаймо в розпуку та надіймо ся, що настануть ще ясні дні.

Можливо, що вони близше, як ми того сподіваємо ся. Можливо, що Ваш поклик причинить ся до викликаня в людській душі того, що Ви називаєте творчою силою і гуманностю. Можливо, що Ваші слова кинуть нове світло на спорохнявіле дерево людської гуманности та воно оживе на ново і покриєть ся зеленю для добра Росії і цілого світа.

Мені здаєть ся, що ся надія не є безпідставною. Добро скрите так в чоловікови, як здібність дерева покривати ся новим листєм. Цілий світ почув Ваші слова не тільки ухами, але і серцем; він не залишить їх без відповіди. Чим більш перенести є в стані людство, чим краще воно потрафить побороти хороби і голод, тим більш воно ушляхотнюєть ся.

Щож торкаєть ся німецького народу, якого доля не щадила, він зворушений Вашим покликом готов в кождий мент прийти з допомогою. Я можу з вдоволенем сказати, що народ і його уряд переняті одною думкою допомогти, оскільки їм на се стане сил".

Садуль в Празі.

"Narodni Listy" доносять, що голова французької секції пропаганди Садуль прибув до Праги, де має перевести реорґанізацію комуністичної пропаганди в Чехословаччині.

ДАЙМО НЕГАЙНУ ПОМІЧ НАШИМ ТОВАРИШАМ В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ!

20.000.000 наших товаришів, робітників і селян, в приволжських ґуберніях навіщених страшною посухою взивають ратунку перед голодовою смертю.

На поміч! Товариші! На поміч!

ЗАТЯМТЕ СОБІ, ЩО

Ваш $1.00 накормить на оден день 20 дітий, по 5 цт. на одну дитину денно.
Ваших $2.50 накормить на один день 10 сімейств, по 25 цт. на сімейство денно.
Ваших $5.00 накормить на один день 20 сімейств, по 25 цт. на сімейство денно.
Ваших $5.00 накормить на один день 100 дітий, по 5 цт. на дитину денно.

Обовязком кождого з нас помагати скільки лише хто може, доки буде потрібно!

СПІШІТЬ З ЖЕРТВАМИ! ОРГАНІЗУЙТЕ КОМІТЕТИ ПОМОЧІ ГОЛОДУЮЧИМ В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ! ЗБИРАЙТЕ ФОНД, ЗБІЖЕ, ПОЖИВУ, МЕДИЦИНИ І ДРУГІ РІЧИ І ПОСИЛАЙТЕ ДО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ НА АДРЕСУ:

Famine Relief Committee for the Drought Stricken in Soviet Russia
P. O. BOX 3591, STA. B., WINNIPEG, MAN.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРІВ В ХАРКОВІ.

Досі в Харкові були два театри: побутовий театр ім. Т. Шевченка і Театр Студія. Перший театр давав давний репертуар і лише виїмково давав такі вистави як "Лихі пастухи" О. Мірбо, "Гріх" Винниченка, "Ткачі" Гавптмана і ин.

Праця театру Студії теж не була на висоті завданя.

В марті с. р. утворено спеціяльну реорґанізаційну комісію, в якої склад входили представники обох театрів. По довгих нарадах справа щойно тепер вирішена.

Оба театри обєднують ся під спільною назвою: "Радянський Театр ім. Т. Шевченка". Театр далі буде поділений на дві частині з окремими завданями: зразковий театр і експеріментальний театр.

Завданем першої частини буде постановка побутових, історичних і клясичних творів, відповідних духови радянського культурного будівництва. Завданя другої частини будуть полягати на шуканях нових шляхів театрального мистецтва. Обєднуючим і керуючим орґаном для обох частин є Художна Рада. В склад Ради входять: режісери Л. Красовський, Л. Сабінін і І. Юхименко, завідуючі окремими частинами О. Синявський (літературною частиною), Ф. Соболь (вокально-музичною) і инші. На чолі ради стоїть Я. Мамонтів.

Кожда з названих частин матиме свій окремий репертуар. Тимчасово, приблизно до вересня, репертуар буде спільний з давнійших пес. До нових вистав намічені такі пєси: в зразковому театрі: "Розбійники" Шілера, "Комедія помилок" Шекспіра, "Сорочинський ярмарок" Старицького; в експеріментальному: "По дорозі в казку" Олеся і "Лісова пісня" Л. Українки.

"Комунарка України".

Заходом центрального відділу для роботи серед жінок при Ц. К. Комуністичної Партії України виходить що місяця в Харкові жіноча часопись п. н. "Комунарка України". Досі вийшло 6 чисел часописі.

Памятник Шевченка в Полтаві.

Полтавський губернський відділ народної освіти оголосив конкурс на проєкт памятника Шевченкови.

Умови конкурсу є слідуючі: Памятник має бути збудований з ґраніту та крійці. Місцем для памятника назначено парк, проти центрального пролетарського музею. Основна думка проєкту се безмірна любов поета до поневоленого українського люду. Стиль народно-український бароко. Кінець конкурсу минає 1. вересня с. р. Проєкти будуть нагороджені: перший 1,500.000 карб., другий 1,000.000 карб, третий 500.000 карб. Комісія складаєть ся з трох членів: Кричевського, Жукова і Сподара.

Літературно мистецьке товариство ім. Франка в Харкові.

В Харкові заснувало ся нове товариство, в якому обєднані молоді і нові сили на полі літератури і мистецтва. Товариство має вести студійну працю і видавати власний орґан. Головою товариства є Тарас Франко.

Сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад.

На день 20. липня с. р. скликано до Харкова трету сесію Всеукраїнського Центрального Комітету Рад. На дневному порядку були слідуючі справи: 1) доклади народних комісарів, 2) харчевий податок та крамообмін, 3) орґанізація господарських орґанів, 4) уборочна та осінна засівна кампанія, 5) єдиний верховий трибунал.

Смерть М. І. Петрова.

Дня 20. червня с. р. помер в Київі професор і дійсний член української Академії Наук Микола Петров, в 82 році житя. Росіянин родом, працював він для української науки і ще за молоду написав "Очерки історії української літератури". Великі заслуги поклав він на полі студійованя памяток київської старовини та київського мистецтва.

ЦАР-ГОЛОД.

Зловіщі, чорні вісти линуть:
Там голод цар!
Знесилені там люди гинуть,
Вмирає гордий пролетар.
Окружені врагів валами
На барикаді
Голодні лицарі рядами
Стоять, на герць готові, раді.
А там, сховавшись за руїну,
Шепочуть злобно вампірі:
Нехай! Нехай умруть, загинуть
Сі непокірні бунтарі!
О, голоде! Се ми післали
Тебе до хат;
Лани пшениці стратували
Колеса наших тут армат.
Се ми замкнули
Сей край зелізним ланцухом,
Щоб ви, втомивши ся, забули,
Що снилось вам солодким
сном! —
Так шепчуть вороги кругом.

Ні! В горю тім не впадуть
крила,
Не згасне визвольний пожар!
Не поборола вража сила,
То не поборе й Голод-Цар!

("Вперед".) О. Бабій.

Мордалевич в червоній армії.

Відомий повстанецький отаман на Радомисльщині Мордалевич з рештками своїх відділів перейшов на сторону червоної армії. В київському "Комуністі", з дня 18. червня, подає Мордалевич причини свойого переходу.

В Київі.

В Київі скінчив свої наради зїзд представників харчевих орґанізацій ґуберції.

Урухомлено велику (б. Южно-русску) фабрику скла, в якій виробляєть ся шиби до вікон, господарську і аптичну посуду. Фабрика забезпечена сирівцем на два місяці. За віднову праці на сьому заводі подбали самі робітники.

Новий літак.

ХАРКІВ. — В Одесі відбули ся проби з новим 2-моторовим літаком конструкції летуна Хоми. Новий літак відзначаєть ся від инших тим, що крім летуна може ще везти сім пасажирів. Другою його прикметою є се, що на случай зіпсутя мотора починає автоматично працювати другий мотор, і літак відбуває дальший лет без ніякої перерви.